

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

ГП № 9264/91
2010
...10...2021г.
гр. София

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 449 - КД
Дата 20.10.2021г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 13/2021Г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 14.09.2021г. по к.д. № 13/2021г., Конституционният съд на Република България (КС) е допуснал за разглеждане по същество искането на тричленен състав на Върховния административен съд, II отделение, за установяване на противоконституционност на чл. 194, ал.4 т. 1 от Закона за водите, (обн. ДВ бр.67/27.07.1999 г., посл. изм. и доп. ДВ бр.17/26.02.2021г.)

В съответствие с определението на КС и съобразно чл. 20а, ал. 1 Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС), изразявам следното становище по предмета на делото:

Конституционното дело е образувано на 28.06.2021г. по искане на тричленен състав на Върховния административен съд (ВАС), II отделение, на

основание чл. 150, ал. 2 от Конституцията за установяване на противоконституционност на чл. 194, ал. 4, т. 1 от Закона за водите (ЗВ).

Със свое определение от 15.06.2021 г., постановено по административно дело № 12312/2020, съставът на ВАС е установил несъответствие между разпоредбата на чл. 194, ал. 4, т. 1 от ЗВ и чл. 19, ал. 2 от Конституцията и е постановил спиране на производството по делото.

Според вносителя на искането, разпоредбата на чл. 194, ал. 4, т. 1 от ЗВ поражда съмнения за противоречие с принципа на еднакви правни условия за стопанска дейност на гражданите и юридическите лица (ЮЛ) и забрана на нелоялната конкуренция, прогласени в чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

Съгласно оспорената разпоредба, таксата за ползване на воден обект за изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилища се определя на базата на разрешения обем за изземване, а не на реално събрания обем. Различно са уредени останалите такси, предвидени в същата норма, като например таксата за водовземане от повърхностни и от подземни води, която съгласно чл. 194, ал. 2 ЗВ, се определя на основата на реално отнетия обем вода. Вносителят на искането смята, че този диференциран подход по отношение на таксуването на различните икономически дейности, свързани с водоползване, поставя стопанските субекти, осъществяващи изземване на наносни отложения от река Дунав, в неравностойно положение спрямо останалите ползватели на водите и поради това противоречи на чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

Съобразявайки всичко казано до тук по темата и формулирания предмет на делото, по съществуто на искането изразявам следното становище – не е налице основание за установяване противоконституционност на разпоредбата на чл. 194, ал.4, т.1 от ЗВ поради противоречието ѝ с чл.19, ал. 2 от Конституцията на Република България (Конституцията, КРБ). Аргументите ми за това са в следните насоки:

Съгласно чл. 150, ал. 2 от КРБ, КС може да бъде сезиран и действа и по инициатива на отделен състав на ВАС, разглеждащ конкретен съдебен спор, по който се повдига въпрос за противоконституционност на относим към спора закон.

В конкретния случай предмет на оспорване в производството по адм.д. № 12312/2020г. на ВАС, II отделение, са членове 4 и 13 от Тарифата за таксите за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване (Тарифата)(обн. ДВ, бр. 2 от 6 януари 2017 г., в сила от 1 януари 2017 г.), които регламентират начина на определяне на размера на таксите за ползване на воден обект за изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилища и е приета на основание чл.194, ал. 6 от ЗВ.

Текстът на чл. 4 ал. 1 от подзаконовия нормативен акт възпроизвежда разпоредбата на чл. 194, ал. 4, т.1 от ЗВ (ДВ бр.58/2015 г.) , според която таксата за ползване на воден обект за изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилища се определя на базата на разрешенния обем за изземване. Това е съобразено и при определяне на таксата с формулата по чл. 13, ал.1 от Тарифата, в която като основен параметър е включен размера на разрешенния обем за изземване.

Законът за водите урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс.

Принципите, които са в основата на начина на определяне на таксите по Тарифата са регламентирани в чл. 192, ал.1 от ЗВ и са свързани с икономическо регулиране, основано на „възстановяване на разходите за водни услуги, включително на тези за околна среда и за ресурса“ и „замърсителят плаща“.

От основно значение е и осигуряване приноса на различните водоползватели към възстановяването на разходите за водни услуги. За целите на икономическото регулиране се разработва икономически анализ на водоползването (чл. 192, ал. 2, т.1 от ЗВ), като прилагането на принципите по чл.192, ал.1 от ЗВ се извършва при съобразяване и с този икономически анализ.

Тарифата е разработена в съответствие с предвидените мерки, включени в плановете за управление на речните басейни, за осигуряване на ценовата политика, създаваща подходящи стимули за потребителите за ефективно използване на водите и приносът на водоползвателите към възстановяване на разходите за водни услуги.

От друга страна, членове 4 и 13 от Тарифата, които възпроизвеждат чл.194, ал. 4, т.1 от ЗВ и предвиждат базата за определяне на таксата да бъде разширеният обем на изземване, а не реално иззетият обем вода, имат и своя строго специфичен икономически ефект. Той е свързан с възможността на държавата да планира и предвиди конкретни финансови постъпления от ползватели на услугите и да ги предвиди при възстановяване разходите за водни услуги. В този смисъл таксите за водовземане, за ползване на воден обект са елемент от възстановяването на ресурсните разходи и на разходите за околна среда и чрез тях се осигурява приноса на различните водоползватели към тяхното възстановяване.

С разпоредбата на чл.192 от ЗВ и с прокламираните с нея принципи (на които се основават таксите), се прилагат изискванията и на Директива 2000/60/ЕС/, в чийто чл. 9 са регламентирани задълженията на държавите - членки. Съгласно същата, освен посочените по-горе принципи, при

осъществяване на дейността и определяне разграничаването на таксите следва да се вземат предвид и географските и климатични условия на засегнатата област, като се отчете и конкретния природен ресурс. Това означава, че при определянето на таксите по чл. 194, ал. 4, т.1 и по чл. 194, ал. 2 и ал. 3 от ЗВ основно значение има спецификата на съответния природен ресурс. Съгласно чл.194, ал. 4, т.1 от ЗВ, таксата за ползване на воден обект (но само за изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилища), се определя на базата на разрешенния обем за изземване, за разлика от начина на определяне на останалите такси по закона (и Тарифата), свързани с обект на водоползване единствено водна маса.

Съгласно чл.19, ал. 2 от КРБ, законът създава и гарантира на всички граждани и ЮЛ еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя. Тази разпоредба регламентира и се отнася за обществените отношения в сферата на стопанската дейност, като принципът за равноправието пред закона по нейния смисъл ще бъде нарушен, ако нормативен акт съдържа разпоредби, установяващи привилегии за определени групи правни субекти, чрез регламентиране на различни правни условия за стопанска дейност. Това на първо място изисква съответната стопанска дейност да е еднаква /идентична/, като не може да се постави знак за равенство между изземването на природния ресурс „наносни отложения“ и природния ресурс „водна маса“. Начинът на определяне на таксата за различните ресурси е съобразен със съществуващите съществени разлики между двата. Не е възможно /и съобразено с принципите по чл. 192 от ЗВ, респективно - тези по чл. 9 от Директива 2000/60/ЕС/ да се приложи и еднакъв /идентичен/ критерий за определяне и за плащане на таксите за отделните видове водоползване, без отчитане спецификата на природния ресурс, която предопределя и начина за неговото извличане, вкл. екологичните последици от това. В тази връзка не може да се приеме, че различното определяне на таксите по чл.194, ал. 4, т.1 от ЗВ води до неравностойно положение на заплащащите ги и титулярите на разрешителните по този текст /спрямо тези по чл.194, ал. 2, т.3 от ЗВ/. С коментирания разпоредба /първата/, законодателят не въвежда каквито и да било привилегии и/или ограничения спрямо различните правни субекти при осъществяване на дейността въз основа на разрешителното на чл.194, ал. 4, т.1 от ЗВ. В същото се прогнозира такъв обем ползване на конкретния природен ресурс, който съответства на икономическите интереси на титуляра.

Както бе посочено по горе, с разрешителното органът определя и максимално допустимия и в съответствие с опазването на околната среда обем

на изземване на специфичния природен ресурс. За молителите /в последствие и титуляри на разрешителните по чл.194, ал.4, т.1 от ЗВ/ са гарантирани еднакви правни условия за осъществяване на конкретната стопанска дейност, вкл. преди и след издаването на индивидуален административен акт по този текст на закона.

Именно с оглед същността и спецификата на природния ресурс, както и принципите и целите, на които се основава икономическо регулиране при управлението на водите в РБ, законодателят е определил таксата за изземване на наносни отложения от река Дунав и водохранилищата да се изчислява на база на „разрешения обем на изземване“. Тази уредба не само не влиза в противоречие, но е и в пълно съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от КРБ, гарантираща еднакви правни условия за стопанска дейност на гражданите и ЮЛ и забрана за нелоялна конкуренция.

С УВАЖЕНИЕ,

ИВАН ГЕШЕВ
ГЛАВЕН ПРОКУРОР НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

